

VENDIM
Nr. 29, datë 22.5.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 19.3.2015, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 9 Akti, që i përket:

KËRKUES: Llukan Simo

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë, Bashkia Tiranë, Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Tiranë, Auberon Alexander Bernard Dru, Robert John Grant.

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 238, datë 1.2.2012, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2012-2523, datë 7.12.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Kthimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/1/g, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe, diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi është pronar i një banese me sipërfaqe 79 m², e ndodhur në Tiranë, për të cilën disponon kartelë pasurie. Ai pretendon se është pronar edhe i truallit mbi të cilin vendoset kjo ndërtesë, për të cilin Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP) Tiranë nuk e pajis me kartelë pronësie pasi ka mbivendosje me truallin e regjistruar në pronësi të subjekteve të interesuara A.A.B.D. dhe R.J.G.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, e investuar me padi nga kërkuesi me objekt anulimin e pjesshëm të vendimit nr. 421, datë 2.10.1995, të KKKP-së, pranë Bashkisë Tiranë [...] anulimin e vendimit nr. 122, datë 29.12.2007, të Bashkisë Tiranë për dhënien e lejes së ndërtimit [...] njohjen e paditësit si pronar i truallit prej 357 m² dhe shtëpisë së ndërtuar mbi të, me vendimin nr. 1415, datë 28.2.2011 ka vendosur rrëzimin e padisë si të pambështetur në ligj dhe në prova.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 238, datë 1.2.2012, ka vendosur lënien në fuqi të këtij vendimi.

4. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2012-2523, datë 7.12.2012, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi.

II

5. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar se ndaj tij është zhvilluar një proces i parregullt ligjor. Më konkretisht, ai ka parashtruar se është cenuar e drejta e ankimit efektiv dhe e drejta për t'u dëgjuar nga gjykata. Sipas kërkuesit, këto të drejta janë cenuar, pasi në vendimin e Gjykatës së Lartë nuk janë paraqitur në mënyrë të plotë të gjitha shkaqet e ngritura në rekurs.

6. **Subjekti i interesuar**, Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (AKKP) Tiranë ka parashtruar se:

6.1 Prona, objekt i shqyrtimit në themel, është regjistruar në regjistrin hipotekor në emër të E.H. dhe ka qenë e administruar nga shteti pas datës 29.11.1944. Shteti nuk ka gëzuar të drejtën e pronësisë mbi tokën dhe për rrjedhojë nuk mund të kalonte në favor të kërkuesit një të drejtë që nuk e kishte vetë.

6.2 Subjektet e interesuara, A.A.B.D. dhe R.J.G., duke qenë subjekte të ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronës (nr. 7698/1993, *i ndryshuar*), nuk duhet të shqetësohen vazhdimisht për të drejtën e fituar të pronës. Vetë qëllimi i ligjit nr. 7698/1993, *i ndryshuar*, është që t'u jepet prioritet pronarëve për kthimin dhe kompensimin e pronës.

6.3 Ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, gjykatat e zakonshme kanë zhvilluar një proces të rregullt ligjor dhe pretendimet e tij mbi cenimin e së drejtës së pronësisë janë të pambështetura.

7. **Subjektet e interesuara**, A.A.B.D. dhe R.J.G., kanë prapësuar si vijon:

7.1 Nuk është cenuar e drejta e ankimit efektiv, pasi argumentet e paraqitura nga kërkuesi i referohen vlerësimit të provave dhe mënyrës së interpretimit të ligjit, që si të tilla janë çështje të juridiksionit të zakonshëm. Shkaqet e ngritura në rekurs janë pasqyruar në vendim dhe i janë nënshtruar shqyrtimit gjyqësor.

7.2 Pretendimi i kërkuesit se i është cenuar e drejta për t'u dëgjuar, është i pabazuar. Vetë Gjykata Kushtetuese ka pranuar se arsyetimi i kufizuar i vendimeve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi nuk e cenon të drejtën për t'u dëgjuar, për sa kohë vendimi përmban shkaqet e mospranimit të rekursit dhe janë respektuar parimet themelore të procesit civil.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për pretendimin e së drejtës së ankimit efektiv dhe të së drejtës për t'u dëgjuar nga gjykata

8. Kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës së ankimit efektiv dhe të së drejtës për t'u dëgjuar nga gjykata. Sipas kërkuesit këto të drejta janë cenuar, pasi në vendimin e Gjykatës së Lartë nuk janë paraqitur në mënyrë të plotë të gjitha shkaqet e ngritura në rekurs, duke krijuar bindjen te kërkuesi se Gjykata e Lartë nuk i ka vlerësuar këto shkaqe.

9. Paraqitja e shkaqeve të rekursit në hyrje të vendimit është trajtuar nga jurisprudenca e Gjykatës si një nga pjesët përbërëse të arsytimit të vendimit gjyqësor që jep Gjykata e Lartë. Gjykata ka nënvizuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep atyre mundësinë ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 26, datë 24.6.2013; nr. 55, datë 18.12.2012; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 25, datë 10.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe, që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me

qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 23, datë 4.11.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe në funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe për të pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 55, datë 18.12.2012; nr. 20, datë 13.4.2012; nr. 38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Megjithatë, Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes e duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Gjykata ka vënë në dukje se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar dhe nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimin nr. 55, datë 18.12.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Neni 310/1 i KPC-së parashikon se vendimi i gjykatës duhet të përmbajë hyrjen, pjesën përshkruese-arsyetuese dhe pjesën urdhëruese, duke përcaktuar, në paragrafët e tjerë, elementet që duhet të përmenden në secilën prej këtyre pjesëve. Ndërsa për gjykimin në Gjykatën e Lartë, KPC-ja sanksionon se rekursi, ndër të tjera, duhet të përmbajë shkaqet për të cilat kërkohet prishja e vendimit, duke iu referuar normave ligjore mbi të cilat mbështetet (neni 475/ç) dhe se shqyrtimi i çështjes në kolegjet seleksionuese konsiston në një vlerësim të këtyre shkaqeve. Nëse rekursi bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që i lejon ligji, ai nuk pranohet dhe mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit (neni 480).

14. Në jurisprudencën e saj Gjykata e ka vlerësuar mosparaqitjen e shkaqeve të rekursit në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë si të metë të pakapërcyeshme të përmbajtjes së vendimit dhe të arsyetimit të gjykatës, që krijon dyshime edhe mbi cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, si dhe të së drejtës për t'u dëgjuar, të pretenduara nga kërkuesit. Ajo është shprehur se “pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor. [...] Gjykata çmon se mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, krijon dyshime, ndër të tjera, edhe për realizimin efektiv të së drejtës së aksesit në gjykatë nga ana e kërkuesve. [...] Duke iu referuar dyshimit për realizimin efektiv të së drejtës së aksesit në gjykatë nga ana e kërkuesve, Gjykata thekson se është detyrë e Gjykatës së Lartë të bëjë të mundur realizimin efektiv të së drejtës së aksesit, pa lënë shkas për ekuivoke në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin e pretendimeve të kërkuesve nga ana e saj” (*shih vendimin nr. 26, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në çështjen konkrete, kërkuesi pretendon se disa prej shkaqeve të ngritura prej tij në rekurs

nuk janë pasqyruar në pjesën hyrëse të vendimit, duke krijuar bindjen te kërkuesi se Gjykata e Lartë nuk i ka vlerësuar shkaqet e ngritura në rekurs. Më konkretisht, ai parashtron se nuk janë pasqyruar këto shkaqe: a) keqinterpretimi i nenit 12 të KPC-së dhe ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993, “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve” (ligji nr. 7698/1993) nga gjykatat më të ulëta në lidhje me barrën e provës për sa i përket ndërtimit/pronësisë së banesës (pika 1 e rekursit); b) keqzbatimi i nenit 11/1 të ligjit nr. 7698/1993 dhe mosshprehja në vendimin e KKKP-së të faktit se mbi truallin që kthehet ndodhet një banesë në pronësi të një personi tjetër (pika 3 e rekursit); c) referimi i gabuar i gjykatës së apelit te vendimi unifikues nr. 25, datë 28.3.2003, për sa i përket çështjes së legjitimitetit të kërkuetit (pika 4 e rekursit); ç) sendi/banesa nuk duhet të trajtohet mbi bazën e ligjit nr. 7698/1993 për kthimin e pronave, pasi ka qenë e braktisur dhe jo në pronësi të të paditurve (pika 6 e rekursit).

16. Nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se Gjykata e Lartë ka paraqitur si shkaqe të rekursit fragmente të marra verbatim/tekstualisht nga ankimi i bërë nga kërkuesi në gjykatën e apelit (*shih shkaqet e ankimit në vendimin e gjykatës së apelit f. 3-5*). Duke krahasuar shkaqet që kërkuesi ka parashtruar në rekurs me ato që janë paraqitur nga Gjykata e Lartë në pjesën hyrëse të vendimit të saj, konstatohet një mospërputhje në përmbajtje, e cila nuk mund të anashkalohet dhe që qartazi ka rezultuar nga një kopjim tekstual i shkaqeve të ankimit. Gjykata vlerëson se kjo mangësi është një e metë serioze e arsytimit, që lë shkas për ekuivoke e dyshime në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin e pretendimeve të kërkuetit nga ana e Gjykatës së Lartë. Bazuar në standardet e mësipërme kushtetuese, Gjykata konkludon se mënyra e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, jo vetëm nuk përmbush kriteret minimale ligjore të arsytimit të vendimit gjyqësor, por krijon, gjithashtu, dyshime, ndër të tjera, edhe për realizimin efektiv të së drejtës së ankimit dhe të drejtës për t’u dëgjuar nga gjykata.

17. Si përfundim, në vlerësimin e Gjykatës, pretendimi i kërkuetit për cenimin e së drejtës së ankimit efektiv dhe të drejtës për t’u dëgjuar nga gjykata, si rrjedhojë e mosrespektimit nga Gjykata e Lartë të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,¹

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2012-2523, datë 7.12.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vladimir Kristo

¹ Gjyqtari V. Kristo votoi për rrëzimin e kërkesës, sipas qëndrimit të shprehur në mendimin e pakicës së vendimit nr. 34, datë 13.6.2014, të Gjykatës Kushtetuese.